

TALLINNA ÜLIKOOLI RAHVUSVAHELISTE SOTSIAALUURINGUTE KESKUS

RASI 2024. AASTA ARUANNE

RASI toimetised nr. 27

RASI

TALLINNA
ÜLIKOOL

Rahvusvaheliste Sotsiaaluuringute Keskus (RASI)

Veebruar 2025

Rahvusvaheliste Sotsiaaluuringute Keskus (RASI) on Tallinna Ülikooli Ühiskonnateaduste Instituudi sotsiaalteaduslik interdistsiplinaarne teadus- ja arenduskeskus, mis teostab teadusprojekte. RASI teadurid on tegevad ekspertidena ühiskonnaelu analüüsimisel ja kujundamisel nii Eestis, Euroopas kui ka Aasias. TLÜ RASI uurimisteemad hõlmavad ühiskondliku ebavõrdsuse (või ka kihistumise) erinevaid tahke – sugu, rahvus, vanus, põlvkond, haridus, ametipositsioon. Viimastel aastatel on hakatud suurt tähelepanu pöörama elukestva õppe probleemistikale kui eluteed kujundavale ja sotsiaalset sidusust Eestis ning laiemalt kogu Euroopa Liidus tagavale tegurile. Lisaks on fookusse tõusnud pensionisüsteemide ning vananemisega seotud sotsiaalsed, majanduslikud ja kultuurilised aspektid.

Rahvusvaheliste Sotsiaaluuringute Keskus (2024). *RASI 2024. aasta aruanne*. RASI toimetised nr 27. Tallinna Ülikool.

ISSN 2613-733X

ISBN 978-9949-29-771-9 (pdf)

Kontaktandmed

Rahvusvaheliste sotsiaaluuringute keskus
Uus-Sadama 5, 10120 Tallinn
Koduleht: <http://www.tlu.ee/rasi>
Telefon: 619 9860
E-post: rasi@tlu.ee

RASI sotsiaalmeedias

Twitter https://twitter.com/rasi_iiss
Facebook <https://www.facebook.com/TLURASI/>

Sisukord

Eessõna	4
RASI töötajad ja ning projektides osalenud kaastöötajad 2024. aasta jooksul	5
RASI liikmed:	5
RASI kaastöötajad projektides 2024. aastal:	5
In memoriam professor Ellu Saar	6
Kuulumine erialaorganisatsioonidesse	8
Tunnustused	8
Teadusväljaanded	8
Teadusprojektid	9
2024. töös olevad projektid	9
2024. esitatud projektitaotlused	14
2024. aastal ilmunud publikatsioonid	16
Tööturg ja töösuhted	16
Haridusuuringud	17
Noorteuuringud	18
Elukestev õpe	18
Sugu ja soolisus erinevates eluvaldkondades	18
Sotsiaalne kihistumine ja integratsioon	19
Riigivalitsemine, kodanikeühiskond ja uued sotsiaalsed liikumised	19
Vananemine ja pensionisüsteemid	19
Varia	20
Muud tegevused	21
RASI avatud seminarid	21
Akadeemiline koostöö	21

Eessõna

Teie ees on ülevaade ja kokkuvõte RASI 2024. aasta tegevustest. Aastaruande koostamine on hea võimalus vaadata tagasi möödunud aastale, aga heita ka pilk praegusesse hetke. Nagu näha, siis möödunud aasta oli meie jaoks tegus ja sündmusterohke. 2024. aastal oli meil paralleelselt töös kümme keskmise- ja suuremahulist teadusprojekti, millest kaks lõppesid 2024. aasta jooksul ning kaks algasid 2024. aastal. Lisaks läks RASI teadlaste osalusel või juhtimisel välja üksteist projektitaotlust, millest neli said ka rahastuse.

Lisaks projektide lisandumisele suurenes ka RASI kollektiiv – 2024. aasta lõpus liitus RASI-ga erakorralise teaduri rollis Dr. Joanna Kitsnik. Läbi aasta oleme jaganud oma teadmisi ja teadustöötulemusi nii ülikooli sees kui väljaspoole RASI, seda nii erinevates koostöökogudes, nõukodades kui ka RASI (avatud) teadusseminaride raames. 2024. aastal külastasid RASI-t mitmed rahvusvaheliselt tuntud tippteadlased ning meie olulised koostööpartnerid nagu näiteks Prof Aart Liefbroer, Prof Heike Solga ja Prof Michael Gebel.

2024. aastasse jäi ka meie jaoks suur ja oluline kaotus – lahkus RASI keskuse pika-ajaline juhtfiguur ning alustala, akadeemik professor Ellu Saar. Ellu Saare rolli RASI keskuse püsijäämisesse, arendamisesse ning sellesse, milliseks on see tänaseks kujunenud on raske alahinnata. Prof. Ellu Saar oli akadeemiliseks emaks mitmetele RASI praegustele teadlastele. Ellu teadustöö elab aga edasi nii tema õpilaste kui kolleegide mõtetes ja töödes kui ka tema algatatud teadusprojektides.

Soovin kõigile põnevat tutvumist ning loodan, et järgnevad leheküljed annavad põhjaliku ülevaate meie eelmise aasta tegemistest, aga ka jätkuvatest töödes.

Kadri Täht

RASI keskuse juhataja

veebruar 2025

RASI töötajad ja ning projektides osalenud kaastöötajad 2024. aasta jooksul

RASI LIIKMED¹:

Thomas Biegert (külalisteadur), Jelena Helemäe, Kairit Kall, Margarita Kazjulja, Siim Krusell, Triin Lauri, Liisa Martma, Gerli Nimmerfeldt, Abel Polese, Maaris Raudsepp, Triin Roosalu, Eve-Liis Roosmaa (lapsehoolduspuhkusel), Epp Reiska, Ellu Saar, Marti Taru, Terje Talve, Kadri Täht, Pille Ubakivi-Hadachi, Marge Unt, Tanel Vallimäe.

RASI KAASTÖÖTAJAD PROJEKTIDES 2024. AASTAL:

Michael Gebel (Bambergi ülikool), Eeva Kesküla (TÜHI), Joanna Kitsnik (Sophia ülikool Tokyos), Hele Lõhmus (Tallinna Strateegiakeskus), Maria Antons-Valner.

¹ RASI liikmeteks loetakse RASI keskuses ja/või teadusprojektides töötavaid lepingulisi töötajaid

In memoriam professor Ellu Saar

2. juunil lahkus meie seast Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi sotsioloogia teenekas professor, akadeemik Ellu Saar (08.10.1955 - 02.06.2024).

Professor Ellu Saar oli alates 2001. aastast TLÜ Ühiskonnateaduste Instituudi sotsioloogia professor ja TLÜ RASI juhtivteadur, aastatel 2015-2021 oli ta TLÜ ÜTI sotsioloogia suuna juht, aastatel 2016-2023 TLÜ ÜTI interdistsiplinaarsete eluteeuuringute tippkeskuse juht. Ta oli Euroopa Sotsioloogiliste Uuringute konsortsiumi (ECSR) juhtkomitee liige ning kahe juhtiva Euroopa sotsioloogia ajakirja (European Sociological Review ning European Societies) toimetuskomitee liige. Aastal 2014 pälvis professor Saar Eesti teaduspreemia sotsiaalteaduste alal ja 2022. aastal valiti ta Eesti Teaduste Akadeemia liikmeks.

Professor Ellu Saar oli väljapaistev sotsioloog, kelle teadustöö on jätnud sügava jälje nii Eesti kui ka rahvusvahelisse sotsioloogiasse. Prof. Saare uurimistöö keskmes olid eluteeuuringud. Tema teadustöö keskendus peamiselt haridussotsioloogiale, sotsiaalsele kihistumisele ja elukestvate õppele. Ellu Saare tööd on panustanud nii teoreetilistesse aruteludesse kui ka praktilistesse poliitikasoovitustesse.

Professor Ellu Saar osales arvukates teadusprojektides ja rahvusvahelistes koostöövõrgustikes. Stažeerimine Berliinis Max Plancki haridusuuringute instituudis üheksakümnendate alguses pani aluse Eesti sotsioloogide rahvusvaheliste kontaktide tekkimisele ja kaasamisele rahvusvahelistesse teadusprojektidesse, võimaldades RASI-l end tõestada usaldusväärse koostööpartnerina ning lülituda rahvusvahelistesse võrgustikesse. Professor Ellu Saare kokku pandud ja juhitud oli ka esimene Euroopa Komisjoni raamprogrammi projekt sotsiaalteadustes, mida juhtis Ida-Euroopa partner. Professor Saare töö tulemusel on saanud tuule tiibadesse paljud teadusideed ja -projektid ning laiema rahvusvahelise tuntuse on saavutanud Eesti sotsioloogia.

Lisaks silmapaistvale teadustööle oli professor Ellu Saar Tallinna Ülikooli pikaajaline õppejõud ja pühendas oma elu üliõpilaste ja noorte teadlaste juhendamisele ning inspireerimisele. Tema juhendamisel on kasvanud uued põlvkonnad sotsiolooge. Tema tundlikkus ühiskondlike valupunktide suhtes, väsimatu soov mõista inimeste eluteed ja seda mõjutavaid institutsioone ning oskus suurt pilti näha tegi temast hinnatud ja armastatud õpetaja.

Ellu Saar lahkus meie seast keset tööhoogu. Rahvusvaheliste Sotsiaaluuringute Keskuses jätkuvad Ellu käima lükatud rahvusvahelised teadusprojektid ja uue noorte longituudi ettevalmistused. Ellu unistuseks oli koguda uue põlvkonna noorte andmeid, siduda need PISA uuringu ja registriandmetega ning analüüsida muu hulgas hoiakute, plaanide ja enesehinnangu mõju noorte edasisele eluteele. Samuti on plaanis noorte longituudandmete ühendamine geeniuuringutega, et mõista kas ja kuidas võimaldab keskkond, so tervis, haridustee, töökarjäär jne geneetilise potentsiaali avaldumist

Ellut iseloomustas lahkus, tarkus ja pühendumus. Ka kõige raskematel hetkedel ei kaotanud ta oma avatud meelt ega lootust. Ta ei lõpetanud kunagi hoolimast inimestest enda ümber ega muretsemist oma kolleegide, õpilaste ja lähedaste käekäigu pärast ning oli alati uhke ja rõõmus nende kordaminekute ja edusammude üle. Ta oli mentor ja akadeemiline ema paljudele, tema abivalmidus, kohalolek, toetus ja innustavus jättis sügava jälje kõigisse, kellega ta koos töötas. Tema avatus uutele ideedele inspireeris ja toetas tema kolleege ja õpilasi. Ta oskas kujundada koostööd selliselt, et igaühele jääks ruumi tema tugevate külgede avaldumiseks, et erinevad anded ja erinevad isiksused täiendaksid teineteist. Ta oli hea inimese usku. Ta oli särav ja loov kõiges, millega tegeles, olgu see kutsetöö, käsitöö, aiandus või kokandus.

Avaldame sügavat kaastunnet Ellu tütrele ja lähedastele. Professor Ellu Saare mälestus elab edasi tema teadustöös, õpilastes ja kõigis teistes, kes tema tarkust ja lahkust kogesid. Meile jääb Ellu alatiseks meelde kui inspireeriv teadlane, pühendunud õpetaja ja kallid kaasteeline.

Kolleegid RASI-st

Kuulumine erialaorganisatsioonidesse

RASI on European Consortium for Sociological Research ([ECSR](#)) ja International Social Survey Programme ([ISSP](#)) liige.

Mitmed RASI töötajad on kaastegevad 1990. asutatud [Eesti Sotsioloogide Liidus](#) (ESL). Niisamuti on RASI liikmed esindatud sotsioloogide rahvusvahelistes ühendustes [European Sociological Association](#) (ESA) ja [International Sociological Association](#) (ISA) ning nende temaatilistes uurimisgruppides ning alates 2019 [Eesti Teaduste Akadeemia assotsieerunud liige](#). RASI teadlased osalevad ka rahvusvahelise ajakasutuse ühenduse (The International Association for Time-Use Research, IATUR) ning Euroopa noorte-uuringute võrgustiku (European Research Network on Transitions in Youth, TIY Network) töös.

Tunnustused

2024. aastal valiti Tallinna Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi Eesti demograafia keskuse ja Rahvusvaheliste Sotsiaaluuringute keskuse esitatud kandidaat **Prof. dr. Aart C. Liefbroer**. Professor Aart C. Liefbroer on mõlema teaduskeskuse pikaajaline koostööpartner. Tema panus Tallinna Ülikooli eluteeuuringute alase kompetentsi tõstmisesse on hindamatu. Ta on osalenud meie teadusprojektides, nõustanud mitme ERC taotluse ettevalmistamist ja panustanud nii doktorantide kui teadurite projektitaotluste ettevalmistamise ja juhtimise oskuste tõstmisesse. Lisaks on ta aidanud kaasa Tallinna Ülikooli teadusprojektide koordineerimise ja elluviimise süsteemi tõhustamisele läbi spetsiaalselt selleks välja töötatud koolituste ja individuaalsete konsultatsioonide. Aart Liefbroer'i puhul väärib eraldi esiletõstmist tema kaalukas panus demograafia- ja sotsioloogia alasesse andmeloomesse. NIDI, aga eeskätt just Aart C. Liefbroer on rahvusvahelise sotsiaalteadusliku taristu "Gender and Generations Survey" (GGS) eestvedaja metodoloogia valdkonnas. 2021. aastal arvati GGS Euroopa teaduse teekaardi ESFRI strateegiliste teadustaristute hulka.

Teadusväljaanded

RASI teadustöö tulemuste ja uurimisprojektide aruannete leidmise hõlbustamiseks kutsuti 2018. ellu [RASI repositoorium](#), mis esitab valiku RASI teadlaste panustamisel valminud töid nii eesti kui inglise keeles.

Repositooriumist võib leida ka 2018. aastal asutatud [RASI toimetiste seeria](#) kõik väljaanded. Sarja tegevtoimetajad on Epp Reiska ja Terje Talve.

RASI koostöös ÜTI-ga annab välja teadusajakirja "[Studies of Transition States and Societies](#)" (STSS). STSS tagab artiklitele kohese avatud juurdepääsu (*open access*), olles seega kooskõlas avatud teaduse põhimõtetega ning selles avaldamine on autoritele tasuta. Alates 2009. aastast on ajakiri indekseeritud Scopuses ning mitmetes teistes andmebaasides. STSS-i peatoimetajad on RASI liikmed prof Ellu Saar (kuni 02.06.2024), prof Marge Unt (alates 01.10.2024) ja vanemteadur Abel Polese ning tegevtoimetaja on RASI teadusassistent Epp Reiska.

Teadusprojektid

2024. aastal jätkati RASIs tööd kümne teadusprojektiga ja algas kaks uut projekti.

RASI keskuse alt esitati 11 projektitaotlust, millest 4 said rahastuse. Peale RASI projektide panustavad RASI teadlased ka teistesse TLÜs ellu viidavates teadusprojektidesse.

2024. töös olevad projektid

Horisont Euroopa projekt "[Ebavõrdsuse kaardistamine üle elukaare](#)"

Kestus: 1.10.2022–30.09.2025

Akronüüm: MapIneq

Rahastaja: Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm "Euroopa horisont"

Juhtpartner: Turu Ülikool (Soome)

Kogurahastus 3 305 295 EUR; TLÜ osa eelarves: 376 662,50 EUR

Eesmärk: Uurida põlvkondade vahelist, hariduslikku ning töö- ja tervisealast ebavõrdsust elukaare jooksul viimastel kümnenditel. Selleks kombineeritakse poliitika analüüsi ja isikupõhiste longituudsete andmete ning riikidevahelist võrdlust lubavate andmebaaside analüüsi. Projekt keskendub sotsiaalsete muutuste analüüsile, mis ebavõrdsust mõjutavad, sealhulgas erinevad peresid mõjutavad tegurid (sündivus, migratsioon, rahvastiku vananemine), digitaliseerumine, 2007-08 aasta ülemaailmne majanduskriis ning koroonapandeemia, mis paljastas ja võimendas ebavõrdsust. TLÜ RASI keskne roll on (noorte) tööturule sisenemise ja (vanemaealiste) tööturul lahkumisega seotud ebavõrdsuse analüüsimine.

Täitja 2024. a: Marge Unt (vastutav täitja), Thomas Biegert, Jelena Helemäe, Epp Reiska, Kadri Täht.

Horisont Euroopa projekt "[Ümbertöödeldud plast kui eelistatud tooraine: plasti ümbertöötlemismudeli uuendamine](#)"

Kestus: 1.05.2022–30.04.2025

Akronüüm: PRIMUS

Rahastaja: Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm "Euroopa horisont"

Juhtpartner: VTT (Soome)

Kogurahastus 6 932 723 EUR; TLÜ osa eelarves: 425 500 EUR

Eesmärk: Suurendada Euroopa Liidus plasti väärtusahelate säilenõtkust, tagades plastijäätmete tarnimise lähteainena ja suurendades selle kättesaadavust. TLÜ RASI roll selles projektis on aidata tagada, et huvirühmade ja kogukondade vaade oleks algusest peale kaasatud. Selleks viiakse muuhulgas läbi huvirühmade ja avaliku arvamuse uuringuid, et hinnata erinevate tegutsejate arusaamu, kogemusi ja valmisolekut seoses ümbertöödeldud plasti kasutamisega. Nende analüüside toel disainitakse sihtgrupipõhist teavitustegevust, et suurendada väärtusahela ja otsustusprotsessi osaliste teadlikkust uue ja ümbertöödeldud plasti kasutamisest ning tekitada keskkonnahoiust, aga ka sotsiaalsest vastutustundest motiveeritud nõudlust ümbertöödeldud plasti suhtes.

Täitjad 2024. a: Eve-Liis Roosmaa (vastutav täitja), Triin Roosalu (vastutav täitja), Kairit Kall, Maaris Raudsepp, Marti Taru, Pille Ubakivi-Hadachi.

Horisont Euroopa projekt “Oskuste vastavus: kompetentsid, tööandjad, institutsioonid”

Kestus: 1.01.2023–31.12.2025

Akronüüm: SKILLS2CAPABILITIES

Rahastaja: European Research Executive Agency

Kogurahastus 2 822 768 EUR; TLÜ osa eelarves: 199 688 EUR

Eesmärk: Mõista, kuidas Euroopa riikide oskuste süsteemid saaks vähendada oskuste ja tööde mittevastavusega seotud ebakõla iga riigi tööturul, kuna on teada, et tulevased tööturud on tänasest mobiilsemad, sest rohkem inimesi liigub sagedamini töökohtade, tööandjate ja sektorite vahel. See tekitab koolitussüsteemidele probleeme, kuna tööandjad võivad olla varasemast palju vähem valmis koolitust rahastama ja pakkuma, kuna nende võimalused tulu teenimiseks on vähenenud.

Täitja 2024. a: Triin Roosalu (vastutav täitja), Liisa Martma, Tanel Vallimäe, Joanna Kitsnik, Eeva Kesküla, Ellu Saar

Horisont Euroopa projekt “Haridus elutee vaates: vähendades ebavõrdsust”

Kestus: 1.04.2024–31.03.2027

Akronüüm: LEARN

Rahastaja: Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm "Euroopa horisont"

Juhtpartner: University of Helsinki (Soome)

Kogurahastus 2 250 187.2 EUR; TLÜ osa eelarves: 282 175 EUR

Eesmärk: Ebavõrdsus õpitulemustes, hariduse ligipääsetavuses ja omandatud haridustasemes on viimastel aastatel suurenenud ja on oluline mõista, kuidas sotsiaalmajanduslik staatus, sugu, rahvus ja migratsiooni taust selle ebavõrdsusega seotud on. Selleks on vaja elukaare vaadet: LEARN projekt toob välja ebavõrdsuse mustrid lühikeses, keskmises ja pikas perspektiivis, et toetada sellise hariduspoliitika kujundamist, mille abil tõenduspõhiselt ebavõrdsuse kasvuga võidelda. Üheksas riigis viiakse läbi juhtumiuuringud, mis kirjeldavad Euroopa haridusmaastiku kirjusust, analüüsides läbiviimiseks kaardistatakse olemasolevaid longituudseid andmeid üle Euroopa. Eesti puhul kasutatakse registriandmeid. Projekti raames tuvastatakse meetmed, mis kompenseerivad hariduslikku ebavõrdsust. Seejärel töötatakse välja poliitikakujundajatele suunatud tööriistad..

Täitjad 2024. a: Marge Unt (vastutav täitja), Kadri Täht (vastutav täitja), Liisa Martma, Epp Reiska, Eve-Liis Roosmaa (lapsehoolduspuhkusel)

Euroopa Horisont projekt "Sünnikohortuuringu "Üleskasvamine digitaalses Euroopas" ettevalmistamine"

Kestus: 1.10.2022–30.09.2026

Akronüüm: GUIDEPREP

Rahastaja: Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm "Euroopa horisont"

Juhtpartner: University College Dublin (Iirimaa) ja Manchester Metropolitan University (UK)

Kogurahastus 2 379 738.25 EUR; TLÜ osa eelarves: 15 100 EUR

Eesmärk: Projekt on mõeldud rahvusvahelise võrdleva sünnikohortuuringu "Üleskasvamine digitaalses Euroopas (The Growing Up in Digital Europe ehk GUIDE)" ettevalmistamiseks ning baasuuringu läbiviimiseks aastal 2027. GUIDE uuring kogub andmeid laste kohta Euroopas jälgides neid sünnist kuni 24-aastaseks saamiseni. Uuringu fookuses on laste heaolu ja areng ning neid mõjutavad tegurid nagu kodune keskkond, naabruskond ja kool.

Täitjad 2024. a: Ellu Saar (vastutav täitja kuni 02.06.2024), Gerli Nimmerfeldt (alates 01.12.2024 vastutav täitja), Tanel Vallimäe

Eesti teaduse tippkeskus "Personaalmehitsiini tippkeskus"

Kestus: 1.01.2024–31.12.2030

Akronüüm: CEPMP

Rahastaja: Haridus- ja Teadusministeerium

Kogurahastus: 6 999 946 EUR; TLÜ osa eelarves: 961 434.10 EUR

Eesmärk: Eesti rahvastiku vananedes seisab tervishoiusüsteem silmitsi uute väljakutsetega. Selles projektis keskendume teadussuundadele, mida muutuv tervishoiusüsteem vajab personaalmehitsiini (PM) ajastul. Me (i) loome riskiennustusmudeleid, mis arvestavad inimese päritolu, sugu, vanust ja eluviisitegureid. Need mudelid võimaldavad krooniliste haiguste

varasemat ennustamist, parandades patsientide käsitlust, vähendades kulusid ja pakkudes PMi kogu ühiskonnale; (ii) uurime PMi tajumise erinevusi ühiskonnas, et kohandada lähenemist erinevate inimgruppide vajadustele; (iii) arendame uusi biomarkereid, kasutades immunoprofiile ja rakuvaba DNA-d, mis täiendavad multi-oomilisi riskimudeleid; (iv) testime PMi teostatavust parkinsonismi varase avastamise ja südamehaiguse ennetamise näidetel. Geneetilised riskitegurid ja varased markerid võimaldavad luua efektiivsemaid vahendeid haigusriskide ennustamiseks, varajaste sekkumiste edendamiseks ja tervishoiukoormuse vähendamiseks.

Täitjad 2024. a: Ellu Saar (vastutav täitja kuni 02.06.2024), Jelena Helemäe, Margarita Kazjulja, Gerli Nimmerfeldt.

Euroopa Horisont Twinning projekt "Noorte iseseisvumine ja elluastumine: eluteeuuringute kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete lähenemiste ühendamine"

Kestus: 1.01.2021–31.05.2024

Akronüüm: YouthLife

Rahastaja: Euroopa Liit Horisont 2020 programmi Twinning meetme raames.

Kogurahastus: 892 300 EUR; TLÜ osa eelarves: 309 125 EUR

Eesmärk: Viia noorte elutee uuringud uuele tasemele, tuues kokku erinevaid metodoloogilisi suundi esindavad tippteadlased Euroopa juhtivatest teaduskeskustest. Koos Bambergi Ülikooli, Southamptoni Ülikooli ja Madalmaade Interdistsiplinaarse Demograafia Instituudiga (NIDI) toetab YouthLife projekt Tallinna Ülikooli interdistsiplinaarsete eluteeuuringute tippkeskuse (IET) jätkusuutlikku arengut teel juhtivaks ja konkurentsivõimeliseks uurimiskeskuseks. YouthLife raames luuakse rahvusvaheline koostöövõrgustik, mis hõlbustab noorteadlaste kaasamist ja nende metodoloogilise võimekuse suurendamist ning soodustab teadmiste ja kogemuste vahetamist valdkonna eri uurimisrühmade vahel. Projekti tulemusena tugevneb noorsoo- ja eluteeuuringute teaduslik tase ja innovatsioonisuutlikkus IET-s ning töötatakse välja põhimõtted ja metodoloogiline alus Eesti noorte longituuduuringu läbiviimiseks.

Täitjad 2024. a: Ellu Saar (vastutav täitja), Jelena Helemäe, Margarita Kazjulja, Gerli Nimmerfeldt.

Horisont 2020 Marie Skłodowska-Curie projekt "Mitteametlik töö Aasias: COVID-19 järgsele ebakindlusele lahenduste arendamine toetudes Bhutanis, Laoses, Maldiividel, Myanmaris, Filipiinidel, Tais ja Vietnamis tehtud juhtumiuuringutele"

Kestus: 1.10.2021–30.09.2025

Akronüüm: LABOUR

Rahastaja: Euroopa Liit Horisont 2020 programmi Marie Skłodowska-Curie teadlasvahetuse meetme kaudu

Kogurahastus 1 545 600 EUR; TLÜ osa eelarves: 220 800 EUR

Eesmärk: LABOUR on teadus- ja koolitusprojekt ebatavalise tööhõive teemaga tegelemiseks, kitsaskohtade uurimiseks ja leevendavate meetmete väljapakkumiseks, pöörates erilist tähelepanu Aasia regiooni spetsiifikale, kus konkreetne probleem on ilmnunud. Aasias moodustab aktiivse elanikkonna mitteametlik tööhõive hinnanguliselt 68.2%.

Täitjad 2024. a: Abel Polese (vastutav täitja), Terje Talve

ERC projekt "Kaitstud õiglaselt ja väärilt (WelfareExperiences)"

Kestus: 1.10.2023–30.09.2028

Akronüüm: WelfareExperiences

Rahastaja: Euroopa Komisjon

Kogurahastus 3 000 000 EUR; TLÜ osa eelarves: 186 566 EUR

Eesmärk: Projekti eesmärk on võtta heaolupoliitikate kujundamisel inimesekeskne lähenemine sotsiaalsete riskidega tegelemisel, keskendudes toetuse taotlejate kogemuste mitmekülgsusele anlüüsile, sh tehes seda abivajajate või nende eestkoste organisatsioonidega koostöös. TLÜ panus ja kaasatus pakuvad suurepäraselt võimalust arendada TLÜ tervisliku ja jätkusuutliku eluviisi ning ühiskonna ja avatud valitsemise fookusvaldkondi – eelkõige nende heaolupoliitikatega seotud uuringuid, teadus- ja arendusvõimekust ning üksustevahelist koostööd.

Projekt küsib, mis teeb ühe sotsiaalkaitsesüsteemi paremaks kui teise? ('Sotsiaalkaitse' on teine viis öelda 'heaolu' või 'hüved'). Seni on enamik uurimusi keskendunud sellele, kas need süsteemid vähendavad vaesust ja soodustavad töötamist. Need on olulised, kuid toetuste saajatega vesteldes teame, et ka muud aspektid loevad – näiteks kas toetused tagavad vääriluse, kindlustunde ja tunduvad õiglasena; või kas inimesed tunnevad end hoopis häbimärgistatuna, ebakindlana ja ebaõiglaselt kohelduna. Viie riigi (Eesti, Ungari, Norra, Hispaania ja Ühendkuningriigi) võrdluse kaudu viiakse projekti raames läbi analüüs, mis keskendub toetuste saajate kogemustele, nagu väärilus, turvatunne ja õiglus. See aitab mõista, kuidas need kogemused mõjutavad vaimset tervist ja tööga seotud otsuseid ning kuidas poliitikad kujundavad neid kogemusi. Üheskoos aitavad need teadmised arendada akadeemilist arusaama ning panustada toetuste saajate kogemuste parandamisse nii nendes riikides kui ka laiemalt.

Täitja 2024. a: Triin Lauri (vastutav täitja); 2025. a jaanuarist lisandub järeldkoktorant

Erasmus + projekt "Tööturuinfo uuenduslik kasutamine Euroopa ülikoolides"

Projekti kestus: 28.02.2022–27.04.2024

Akronüüm: LMI-EUniv

Rahastaja: Euroopa Liidu Erasmus+ programm

Juhtpartner: West University of Timisoara (Rumeenia)

Kogurahastus 224 250 EUR; TLÜ osa eelarves: 30 520 EUR

Eesmärk: Suurendada ülikoolide valmisolekut liikuda digitaalse hariduse poole. Analüüsitakse, millise haridusega inimesi tööturul vaja ning sellele toetudes aidatakse arendada asjakohaseid oskusi digimaailmas toimetulekuks. Projekti raames aidatakse kaasa digitaalse võimekuse kasvule kolmes ülikoolide jaoks keskses valdkonnas: a) Hariduse vastavusse viimine kohaliku tööturu vajadustega b) Õppekavade arendamine nende paremaks seostumiseks kiirelt areneva töövaldkonnaga ning uut tüüpi kursuste pakkumine c) Tehtu tulemuslikkuse hindamine sisendina poliitikakujundusse.

Täitjad 2024. a: Marge Unt (vastutav täitja), Siim Krusell, Epp Reiska

2024. esitatud projektitaotlused

„Navigating the Next Normal: Innovative Approaches to Enhancing Youth’s Education-Employment Transitions in Post-COVID-19 Europe“ (NEXT-UP)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Kadri Täht

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 2914873.50 EUR; TLÜ osa eelarves: 200875

Staatust: rahastatud

„Encouraging a Digital and Green Transition through Revitalized and Inclusive Union-Employer Negotiations“ (EGRUiEN)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Kairit Kall

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 2999951.25; TLÜ osa eelarves: 189152.5

Staatust: rahastatud

“Vet Participation, Retention, and Educational Policies in the Wake of Covid 19 – a Cross-Country Exploration” (VETPREP)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Triin Roosalu

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 2851586.25 EUR; TLÜ osa eelarves: 374187.50

Staatust: rahastatud

“Biodegradable Packaging Materials Advancing Circularity, Sustainability & Eco-Innovation” (BioBackMan)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Triin Roosalu

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 7 999 292.51 EUR; TLÜ osa eelarves: 192 500

Staatust: rahastatud

“Equality of opportunity over time and across societies” (EQCROSS)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Marge Unt

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 2 747 728.75 EUR; TLÜ osa eelarves 141 345

Staatust: ootab otsust

“Paternal participation across social contexts: Diversity and drivers of fathers’ parental leave” (PAPACARE)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Marge Unt

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 1 560 000 EUR; TLÜ osa eelarves 268 750

Staatust: ootab otsust

“International Network for Administrative Register Data Research” (INFARR)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Marge Unt

Rahastaja: COST Association

Staatust: ootab otsust

“Solidarity Lost in Implementation? Social Mobility and Belief in Meritocracy Shaped by School Choice Policies” (EDUMERIT)

RASI-poolne esitaja/vastutav täitja: Triin Lauri

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont programm)

Projekti eelarve: 1 494 660 EUR; TLÜ osa eelarves 1 494 660

Staatust: ootab otsust

“Tackling precarious and informal labour using case-study-based evidence from 15 countries in Asia, Africa and Latin America” (INFORMAL)

RASI-poole esitaja/vastutav täitja: Abel Polese

Rahastaja: Euroopa Komisjon (Euroopa Horisont MSCA Doctoral Networks programm)

Projekti eelarve: 4 182 152.04 EUR; TLÜ osa eelarves 834 005.16

Staatus: ootab otsust

“Economic incorporation of immigrants in the Nordic- Baltic region: Bringing health back in” (ENTER)

RASI-poole esitaja/vastutav täitja: Marge Unt

Rahastaja: SA Eesti Teadusagentuur (NordForsk)

Projekti eelarve: 892 598.53 EUR; TLÜ osa eelarves 149 972.47

Staatus: mitterahastatud

“Narrowing the Gap: Promotion of employment, life management and healthy lifestyle of unemployed /employed young adults” (Narrowing the gap)

RASI-poole esitaja/vastutav täitja: Triin Lauri

Rahastaja: Interreg Europe

Projekti eelarve: 1 805 259 EUR; TLÜ osa eelarves 290 900

Staatus: mitterahastatud

2024. aastal ilmunud publikatsioonid

Aastal 2024 ilmus RASI teadlastelt kokku 37 publikatsiooni. Avaldatud teadusartikleid oli 18 (nendest 9 klassifikatsiooniga 1.1., üks klassifikatsiooniga 1.2.). Klassifikatsiooniga 3.1. artiklite avaldamisi oli 5. Samuti ilmus artikleid Eesti ja välismeedias (17), lisaks üks raport ja üks doktoritöö. Publikatsioonid on alljärgnevalt teemade kaupa välja toodud.

Tööturg ja töösuhted

Animento, S., **Kall, K.**, Niebler, V., **Unt, M.**, **Roosalu, T.**, & Ojamäe, L. (2024). 'What damage could a small breeze do to a fence?' The lack of collective action on ride-hailing platforms in Berlin and Tallinn. *Economic and Industrial Democracy*.
<https://doi.org/10.1177/0143831X241259529>

- Biegert, T., Täht, K., & Unt, M.** (2024). Regional economic downturns, older workers' employment outcomes, and the moderating role of labor market institutions. *Mapineq deliverables*. Turku: INVEST Research Flagship Centre / University of Turku. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13734565>
- Kall, K.** (2024). From a handful of activists towards an organising subculture: institutionalisation of transnational union organising in Central and Eastern Europe. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 30(1), 87–101. <https://doi.org/10.1177/1024258923121974>
- Lillie, N., Brzozowska, A., **Kall, K.**, Salamońska, J., & Matuszczyk, K. (2024). Transgovernmental Labour Standards Enforcement in a Pan-European Labour Market: An Arms Race Between Institutional Alignment and Regulatory Arbitrage. *JCMS Journal of Common Market Studies*. <https://doi.org/10.1111/jcms.13650>
- Taru, M.** (2024). [*Perspectives on Policy Support to Youth Transition to the Labour Market in Two EU countries: The Cases of Estonia and Italy*](#). Tallinna Ülikool, Ühiskonnateaduste instituut (Doktoritöö).
- Unt, M., Kall, K., & Roosalu, T., & Ojamäe, L.**, (2024). Perceiving Platform Work as Decent Work? Views Regarding Working Conditions Among Platform Taxi Drivers in Tallinn. In S. Mezzadra, N. Cuppini, M. Frapporti, & M. Maurilio (Eds.). *Capitalism in the Platform Age: Emerging Assemblages of Labour and Welfare in Urban Spaces*. (213–233). Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-031-49147-4_13

Haridusuuringud

- Gabaldón-Estevan, D., Carmona-Talavera, D., Catalán-Gregori, B., Mañas-García, E., Martín-Carbonell, V., Monfort, L., Martínez-Besteiro, E., González-Carrasco, M., Hernández-Jiménez, M.-J., **Täht, K.**, Talavera, M., Ancheta-Arrabal, A., Sáez, G., Estany, N., Pin-Arboledas, G., & Reis, C. (2024). Kairos study protocol: a multidisciplinary approach to the study of school timing and its effects on health, well-being and students' performance. *Frontiers in Public Health*, 12, 1–17. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1336028>
- Lauri, T., & Pöder, K.** (2024). The Moral Economy of Diversification of Educational Options in Four European 'Choice' Countries. In A. Santalova, & K. Pöder (Eds.), *Privatization in and of Public Education*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780197673508.003.0003>
- Kalalahti, M., Pöder, K., **Lauri, T.**, Skučienė, D., & Niemelä, P. (2024). The student support system in mediating work-related dropout: A comparative analysis of four worlds of student funding. *Studies in Higher Education*. [ilmumas]
- Martma, L., & Roosalu, T.** (2024). [*Skill formation across the European workforce: Work-related learning by skills and educational \(mis\)match*](#). Preliminary results of the Skills2Capabilities project.

Saar, E., & Martma, L. (2024). Vocational education and training: typologies, labour market returns, challenges and developments. In: Saar, E.; Robert, P. (Ed.). *Handbook on Education and Labour Market* Edward Elgar. [ilmumas]

Noorteuringud

Gabaldón-Estevan, D., Carmona-Talavera, D., Catalán-Gregori, B., Mañas-García, E., Martin-Carbonell, V., Monfort, L., Martinez-Besteiro, E., González-Carrasco, M., Hernández-Jiménez, M-J., **Täht, K.**, Talavera, M., Ancheta-Arrabal, A., Sáez, G., Estany, N., Pin-Arboledas, G., & Reis, C. (2024). Kairos study protocol: a multidisciplinary approach to the study of school timing and its effects on health, well-being and students' performance. *Frontiers in Public Health*, 12, 1–17. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1336028>

Lauri, T., Toots, A., Chevalier, T., Broka, A., & Hofäcker, D. (2024). Policy mixes and youth vulnerability in Europe: A qualitative comparative analysis of the NEET rate. *Journal of European Social Policy*. <https://doi.org/10.1177/09589287241311159>

Raudsepp, M. & Roosalu, T. (2024). Sõjakäsitlus tavateadvuses: Esimene maailmasõda tänapäeva noorte silme läbi. *Methis. Studia humaniora Estonica*, 26(33). <https://doi.org/10.7592/methis.v26i33.24126>

Saar, E., Nimmerfeldt, G., & Kazjulja, M. (2024). Young people and sudden post-socialist changes in Estonia at the beginning of the 1990s: experiences conducting longitudinal research. In J. Cook, Q. Maire, & J. Wyn (Eds.), *Longitudinal Methods in Youth Research: Understanding Young Lives Across Space and Time*. (89–103). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-97-2332-4_8

Taru, M. (2024). *Perspectives on Policy Support to Youth Transition to the Labour Market in Two EU countries: The Cases of Estonia and Italy*. Tallinna Ülikool, Ühiskonnateaduste instituut (Doktoritöö).

Elukestev õpe

Martma, L., & Roosalu, T. (2024). *Skill formation across the European workforce: Work-related learning by skills and educational (mis)match*. Preliminary results of the Skills2Capabilities project.

Sugu ja soolisus erinevates eluvaldkondades

Biegert, T., Täht, K., & Unt, M. (2024). Regional economic downturns, older workers' employment outcomes, and the moderating role of labor market institutions. *Mapineq deliverables*. Turku: INVEST Research Flagship Centre / University of Turku. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13734565>

Sotsiaalne kihistumine ja integratsioon

Saar, E., Nimmerfeldt, G., & Kazjulja, M. (2024). Young people and sudden post-socialist changes in Estonia at the beginning of the 1990s: experiences conducting longitudinal research. In J. Cook, Q. Maire, & J. Wyn (Eds.), *Longitudinal Methods in Youth Research: Understanding Young Lives Across Space and Time*. (89–103). Springer. https://doi.org/10.1007/978-981-97-2332-4_8

Riigivalitsemine, kodanikeühiskond ja uued sotsiaalsed liikumised

Kall, K. (2024). From a handful of activists towards an organising subculture: institutionalisation of transnational union organising in Central and Eastern Europe. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 30(1), 87–101. <https://doi.org/10.1177/1024258923121974>

Kulbok-Lattik, E., **Roosalu, T.**, & Saro, A. (2024). Cultural Sustainability and Estonian Community Houses. *Frontiers in Political Science*, 6, 1305143. <https://doi.org/10.3389/fpos.2024.1305143>

Lauri, T., Pöder, K., & Nõgisto, J. (2024). Marketization Without Privatization in the Baltic Countries: Path-Dependency and Policy Change in Estonia, Latvia, and Lithuania. In C. Fontdevila, H. Jabbar, A. Verger & A. Zancajo (Ed.). *Research Handbook on Education Privatization and Marketization* Edward Elgar. [ilmumas]

Pařízková, A., Clausen, J.A., Balaam, M.C., Haith-Cooper, M., **Roosalu, T.**, Migliorini, L., & Kasper, A. (2024). Inclusiveness of Access Policies to Maternity Care for Migrant Women Across Europe: A Policy Review. *Maternal and Child Health Journal*, 28(3), 470–480. <https://doi.org/10.1007/s10995-023-03785-3>

Polese, A., & Sheranova, A. (2024). When "branding" meets "building:" the consequences of nation branding on identity in Kyrgyzstan and Estonia. *Journal of Baltic Studies*, 1–23. <https://doi.org/10.1080/01629778.2023.2271889>

Polese, A. (2024). Alternative currencies, community support and social cohesion: why the Okinawan moai (模合) is closer to an informal social policy mechanism than to a standard ROSCA. *Kulturní Studia*, 2024(1), 135–156. <https://dx.doi.org/10.7160/KS.2024.220106>

Vananemine ja pensionisüsteemid

Biegert, T., Täht, K., & Unt, M. (2024). Regional economic downturns, older workers' employment outcomes, and the moderating role of labor market institutions. *Mapineq deliverables*. Turku: INVEST Research Flagship Centre / University of Turku. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13734565>

Varia

Aavik, K., **Kall, K.**, & Poopuu, B. [Teadus ja aktivism: sobimatu või vajalik kooslus?](#) Sirp, 04.10.2024

Kall, K. [Ühe minuti loeng: miks kõik streigivad?](#) ERR Novaator, 28.02.2024

Kall, K. [Kvantiteedimajandusest kvaliteedimajanduseks](#). Äripäeva veebiportaal, 28.03.2024

Lauri, T. [Mida muuta haridussüsteemis?](#) ERR Vikerraadio. Uudis+, 29.01.2024

Lauri, T. [Hariduslik kihistumine võimendab vargsi poliitlõhesid](#). ERR Novaator, 09.05.2024

Lauri, T. [Ekspert eetris. Kas lapse perekondlik taust ja haridustulemused on omavahel seotud?](#) 04.06.2024

Polese, A. (2024). Will My Paper Be Rejected More Easily, or Even Automatically, If I Am from the Global South?. *Politikon: The IAPSS Journal of Political Science*, 58. <https://doi.org/10.22151/politikon.58.CON2>

Pöder, K., & **Lauri, T.** (2024). [Kuidas tagada edukas üleminek eesti õppekeelele?](#) Pikksilm. 27.03.2024

Raudsepp, M. & Roosalu, T. (2024). Sõjakäsitlus tavateadvuses: Esimene maailmasõda tänapäeva noorte silme läbi. *Methis. Studia humaniora Estonica*, 26(33). <https://doi.org/10.7592/methis.v26i33.24126>

Roosalu, T. [Ekspert eetris. Miks me ei räägi palkadest?](#) 27.03.2024

Roosalu, T. [Mitmekesised Eesti ülikoolid - Kas vananema peab tingimata väärilt?](#) Võrdõigusvolinik. 6.05.2024.

Roosalu, T. [Oleme võimusuhte kuritarvitamisega ühiskonna kirjaoskuse osas keskajas](#). ERR Vikerraadio. "Vikerhommik", 10.07.2024.

Roosalu, T. [Naised peavad prestiižsema töö saamiseks kandideerima konkurssidel, meestel piisab tutvustest. See ei ole aus!](#) Eesti Päevaleht, 02.09.2024

Unt, M. [Nii kaua, kui kodus jääb lõviosa naiste kanda, ei aita ei haridus ega juhipositsioon](#). Eesti Päevaleht, 28.08.2024

Vallimäe, T. [Mis on must-valge maailmapildi juures valesti?](#) Sirp, 09.02.2024

Vallimäe, T. [Erinevuspoliitika, identiteet ja maksud](#). Sirp, 07.06.2024

Vallimäe, T. [Maksud ja kärped](#). Sirp, 23.08.2024

Vallimäe, T. [Lahmiv ja õigustatud kriitika „ülearuste“ ametnike pihta](#). Sirp, 06.12.2024.

Muud tegevused

RASI avatud seminarid

19.03.2024 Liisa Martma ettekanne "Euroopa tööjõu kasutamata potentsiaal?" (Skills2Capabilities)"

11.04.2024 Prof. Ingrid Schoon'i (Londoni Ülikool) ettekanne „*The Transition to Adulthood within a Socio-Ecological Life Course Framework*“

17.06.2024 Prof. Heike Solga (Berliini Sotsiaaluuringute Keskus) ettekanne "*The Nexus of Educational Qualifications and Skills, and Its Role in Shaping Career Success and Training Participation*"

30.09.2024 Thazin Aung'i ettekanne "*Youth contribution in community development work: case study of GIVE's community development centre program in southern Shan state*"

14.10.2024 Henri Hyvönen'i ettekanne (Ida-Soome Ülikool) "*Hegemonic masculinities in affective digital foodscapes: male creators navigating follower feedback in the face of increased public criticism of meat*"

14.11.2024 Prof. Aart Cornelis Liefbroer (Gröningeni Ülikool, Amsterdami Vaba Ülikool, Madalmaade Interdistsiplinaarse Demograafia Instituut) ettekanne "*The Rise in Singlehood across Europe: Trends and Consequences*"

16.12.2024 Vien Thi-Thuc Dinh ettekanne "*Everyday Practices of Foraging and Consuming Local Wild Plants Among Vietnamese Migrants in Japan and Germany*"

Akadeemiline koostöö

20.08.2023-20.01.2024 viibis RASI-s külalisteadurina Valencia Ülikooli (Hispaania) kaasprofessor Daniel Gabaldón Estevan. Tema uurimistöö keskendub noorte ja laste ajakasutusele, täpsemalt kooli ja õppimisega seotud ajale ning selle seostele muu ajakasutuse ja tegevustega.

12.06-15.08.2024 viibis RASI-s Princeton University (USA) doktorant Laura Howells. Tema uurimistöö keskendub uuele/viimasele koolireformile Eestis ja ta uurib, kuidas õpilased ja lapsevanemad eestikeelsele õppele üleminekuga toime tulevad ja sellesse suhtuvad.

17-20.06.2024 viibis RASI-s projekti „Mapping inequalities through the life course“ raames Prof. Heike Solga, kes on uurimisrühma “Skill Formation and Labor Markets” direktor WZB-s ja

professor Freie Universität Berlin'is. Prof. Solga uurimisvaldkonnad on hariduslik ebavõrdsus ja tööturg.

14-15.11.2024 viibis RASI-s Prof. Aart Cornelis Liefbroer (Madalmaade Kuningliku Kunstide ja Teaduste Akadeemia liige, Gröningeni Ülikooli ja Amsterdami Vaba Ülikooli professor, Madalmaade Interdistsiplinaarse Demograafia Instituudi teadur, Tallinna Ülikooli audoktor). Tema uurimisvaldkonnad hõlmavad perekondade moodustumist ja püsivust, sündimust, noorte täiskasvanuks saamist ning neid protsesse mõjutavaid tegureid, samuti üksikvanemlust, tervisekäitumist, vaimset tervist, immigrantrahvastiku käitumismustreid, põlvkondadevahelisi suhteid jpm. Suure osa Liefbroeri töödest moodustavad riikidevahelised võrdlevanalüüsid.